

# SKLIZEŇ

NEZÁVISLÁ KULTURNÍ REVUE

RED.: ANT. VLACH · HAMBURG 13 · POSTFACH 2700

ROČNÍK III.

PROSINEC 1955

ČÍSLO 12 (36).

Z NOVÉ PŮVODNÍ TVORBY.

Věra S T Á R K O V Á:

V I D Ě N Í L A D Y J U L I A N \*.

Oděna dobrotou boží,  
vše skládám v ruce Páně.  
To už nejsem já,  
ale duše, připoutaná k tělu pro život,  
aby pro paměť všech věřících  
vložitela svá vidění do neumělých slov.  
Hlasy této země už mne neodvrátí,  
neboť můj sluch proniká k pravdě,  
propadám se do jejího světla,  
slyším Tvůj hlas, ó Pane !

Když se světlem proboden Pán skláněl  
k ráně mé touhy, která chtěla Bona  
vůli osamocenu,  
mlčky ukázal na nepatrnou věc,  
která ležela v mé dlani,  
uzavírající zralost, hebkost, tajemství,  
jako skořepina jádro lískového plodu.  
Očima, v nichž pochopení citem roste,  
hleděla jsem na ni s němou otázkou:  
"Co to může být ?"

Tato maličkost, jež zvíci ořechu  
na mé otevřené dlani ležela,  
okrouhlá a pevná, tvaru neměnicí,  
prohnětla mé srdce něhou,  
naplnila moje nitro úžase;  
šeptala jsem, ustrnulá:  
"Co to znamená ?"

Tu děl Pán: "Toť vše, co učiněno je."  
A znovu mne pojal úžas  
nad touto nepatrností, a bázeň,  
aby se nezměnila, až z malosti  
by nezůstalo nic:  
Jak zachovat i toto nejmenší,  
jež učiněno jest,  
jak zachránit před nicotou  
to, co má setrvat ?

Pak pronikla mnou pravda slov:  
"Ta nejmenší věc setrvá,  
když Bůh ji miluje."  
A tak jsem poznala,  
že láska byla to, co mnil Pán,  
neb každé stvoření jen láskou boží trvá.

Viděla jsem tak jasně, že už dříve,  
nežli nás stvořil, Bůh již miloval  
své dotváření v nás,  
neb v této lásce vše  
pro naše dobro bylo učiněno.

Ač v našem stvoření byl dán náš počátek,  
ta láska, ve které Bůh tvořil,  
se nikdy nepočala,  
neboť odevždy v Ném prodlévá.  
V lásce a ne v našem stvoření  
naš počátek byl provždy dán.  
A v Bohu nazříme své setrvání. -

Toť pravda mého vidění,  
kdy láska byla se mnou.

\*) Lady Julian of Norwich,  
anglická poustevnice ze 14. stol.

\* \* \*

Věra S T Á R K O V Á :

HŘBITOV U MOŘE.

Často jsem si lámala hlavu otázkou, kde vlastně se nalézal onen hřbitov u moře, který inspiroval slavnou Valéryho básně. Literární historikové jistě jej už objevili, jestli jej básník sám neprozradil ve svých nesčetných spisech. Ale až už to bylo kdekoliiv, já jsem jej nalezla a od první chvíle jsem byla přesvědčena, že to byl právě tento kout země a ne jiný, ne pro svou zevní podobu či zeměpisné umístění, ale právě pro tu sladkost ztotožnění s vnějším světem, kterou ve mně vyvolal.

A jaký mír se zdá tu zbouzet!  
Když na propast se slunce položilo,  
příčiny věčné bezúhonné dílo,  
tu srší čas a snít je vědět!

To bylo tak. Opozдила jsem se při návratu od moře poblíž Manhood End. Má zapomětlivost bdí nad mou potřebou samoty. Někdy ztratím kapesník, jindy černé brýle nebo tužku a pak se musím omluvit svým přátelům, vrátit se k dunám, prohráb - nout bílé oblázky a škeble, podívat se ještě jednou, docela sama, na měnicí se barvy moře a s tou šířostí pohledu, který všechnu krásu přijímá do duše mlčky, loudat se zamyšleně za nimi.

Toho dne panovalo ono zvláštní průzračné světlo, které dává věcem schopnost, prostupovat se vzájemně, aniž by jen na chvíli splynuly v neurčité obrysy. Snad jen na pobřeží Sussexu vyskytuje se tato širá záře, která nevychází ze slunce, ale kterou země a moře vyznačují do prostoru, kde se setkává s paprsky slunce na půl cestě. Vše, co je vzdálené, zdá se být blízko a to, co je blízké, není už od obrazu vlastního srdce ani k rozeznání.

Nespěchala jsem. Mé nitro bylo prostoupeno stejným světlem a průzračná nálada míru a štěstí se v něm rozhostila. Místo doleva, dala jsem se úzkou pěšinou mezi jalovcovými keři do prava a kráčela dlouho v zamyšlení, až jsem si náhle uvědomila svůj omyl. Vrátila jsem se, ale nemohla jsem svou známou cestu najít. Ocitla jsem se na široké písčité pěšině, která mne dovedla k dřevěné brance opuštěného hřbitova u moře. Prostráhal se na ploché vyšíně nad zálivem a jeho východní zed z hrubých kamenů omývalo moře v nejzazším bodě přílivu. Bílé náhrobní pomníky s nápisy dávno zmizelými byly rozesety po zvlněné trávě, některé klonící se, jiné šikmo do země zapadlé. Slícný cedr rozkládal své uslechlité větve nad nimi.

Moji pozornost upoutala rozsáhlá kaple v prostém slohu, s románskými okny, která stála uprostřed. Obešla jsem ji celou se soustředěným pohledem. Nebylo na ni nic zvláštního, ale slunce, klonící se k západu, setkávalo se na jejich bílých zdech s oním druhem mystické záře, kterou vysílalo moře v pozadí a hluboké mlčení kolem dávalo jí výraz pastorálního klidu. Každá pomíjející krása má v sobě smutek, ale krása této chvíle zdála se v souzvuku s věčností. "Není smrti," četla jsem na náhrobku Henry Bonsteada, který se přikláníl k severní zdi kaple, "co se zdá být smrt, je jen proměňování."

Otočila jsem železným kruhem na velikých kovaných dveřích a vešla dovnitř. Kamenný oltář, křtitelnice, prosté lavice po obou stranách. Tudorský náhrobek šlechtické rodiny po levé straně a oddělené stojící, úzké klekátko po pravé. Na něm rozložená bible, jakoby ji právě někdo přestal číst. Na stěně nad klekátkem visela zarámovaná, malebnými iniciálkami zdobená básně Rudyarda Kiplinga. Vyprávěla dojemný příběh, který mně dokreslil význam tohoto místa lépe, nežli mnoho učených knih: Nalezla jsem se v kapli svatého Wilfrida, na místě, odkud za bouřlivých nocí bylo slyšet vyzvánění zvonů z potcpené katedrály selseyské.

Za dávných dob gloužil zde půlnoční mší kněz Eddí. Iě dlouho vyzváněl k slukám bouřím do hloučící temnoty noci, bouře přehlušovala hlas svého a i kdyby jej kdo zaslechl, neodvážil by se vydati na cestu za slova bouřím v takovém nečase. Rybáři z okolních vesnic slavili vánoce u planoucích krbů.

Eddí čekal dlouho, ale pak vzdychnl a chystal se zahájit mši pro ty, kteří by přece jen mohli přijít, jestliže je špatné počasí zdrželo na cestě. Otevřel zelesné dveře dokořán, až proud deště vnikl do kaple a svíce, rozkáté na oltáři, se zachvěly nárazem větru.

"Kyrie eleison-" zahlaholil jasným hlasem od oltáře a v té chvíli vstoupil první návštěvník. Starý, osmělý osel, který se pásal na močálových pastvinách kolem hřbitova, vklopýtal otevřenými dveřmi do kaple. Sunul se k ozářenému svatostánku a nechával za sebou velké blátivé šlápoty.

Děšť vléval se hustými proudy otevřenými dveřmi dále a vítr jimi zakymácel, když nahlédl do kaple upačtený a smoklý vůl. I tento půlnoční host počínal si jako pozvaný a rozvážně se blížil k Eddimu, kývaje skloněnou hlavou, ze které črčela voda na kamennou podlahu. Obě zvířata se zastavila před oltářem a jejich velké moudré oči hleděly vážně na sloužícího kněze.

Eddí se zarazil, ustal v modlitbě a obrátil se k nim. Chvilí přemýšlel, různé předpisy církevního zákona mu probíhaly myslí.

"Což já vim, kdo je největší a kdo nejmenší v očích mého Pána?" klidnil svou mysl a obrátiv svou tvář k svatostánku, pokračoval v modlitbách. "Jestliže tři se shromáždí -"

"Radostné poselství přináším vám, bratři moji," zahlaholil znovu jeho hlas a slova plynula mu se rtů, vycházející přímo ze srdce, naplněného posvátností velebné noci.

Všl naslouchal příběhu o jesličkách v betlémské staji, osel stříhal ušima, když slyšel o jezdci, který na oslátku sedě, vjížděl do Jeruzaléma. Oba stáli tiše, nespouštějice svých zraků s Eddiho a z jejich vlnkých těl se kouřilo.

Když se bouře ztišila a na slabě zakalených oknech počala probleskovat záře úsvitu, bylo shromáždění rozpuštěno. Oba noční návštěvníci se odebrali k východu a zmizeli v ranním šeru.

Kněz Eddí poklekl znovu a dlouho se modlil. Jeho srdce bylo utvrzeno ve víře, že jednal správně. Jak mohl by zavřít chrám Pána svého před těmi, kteří si přáli vstoupit?

Klečela jsem zasněna, pročítající znovu a znovu lahodné verše legendy. Byla v nich hluboká lidskost, dobrota a moudrost. Tak dlouho jsem hleděla na kamenný stůpě před oltářem, až všechny tři postavy vyzvaly jasné před mým duševním zrakem a viděla jsem celou tu dojemnou půlnoční scénu živě před sebou.

Valéry a jeho velebná víse obnovujícího se života z propastného oceánu věčnosti byla daleko ode mne v této chvíli. Svým širokým dechem rozpínala se do bezmeznosti, kterou lidský duch vytušil a do které se ponořil v extasi básnického prohlédnutí. Mimo zdi této kaple rozprostíral se bezhraničný vesmír s nekonečností svého trvání.

Ale zde uvnitř bušilo teplé srdce probuzené lidskosti, vroucí ochrāna lásky živého k živému. Srdce, které poznalo utrpení a bylo schopno milovat. Útulek v bouři, krytý prostým krovem ochranného citu, hřejivý střed uprostřed živelných sil, které je obklopovaly.

Daleko ode mne čněl bělostný chrám Minervin, v duši vystavený, překlenutý svrchovaností své střechy ze zlatých prež. Daleko mimo mne rozprostíraly se dálky, po kterých duch se rozbíhal, zatím co srdce se zachvívalo jejich chladem.

Tam venku byla průzračnost a ztotožnění, ale zde uvnitř, v prosté kapli zbožného kněze, byla jedinečnost lidského srdce, které je schopno milovat své bližní a vidět v každém živém tvoru svého bratra.

Venku zářilo mystické slunce jako výsostný projev antických bohů, ale zde uvnitř hořela svíce na oltáři lidské pokory.

Našla jsem hřbitov u moře, ale dnes už vim, že můj prvotní dojem mne zavedl a oklamal. Toto nebylo místo, které inspirovalo slavného básníka.

Na jeho hřbitově u moře nestála kaple.

(Ze sbírky "Osudy vidin".)

\* \* \*

F. LISTOPAD:

MALÁ DOMŮ.

Přes osmý rok exilu se přehnal stezk. Na čas jsme dali vale Portugalskům, Itáliím, Korsikám, Irsku, aniž se vůbec zmiňuji o jihoamerických snech, ze kterých rostou jen nezkušené džungle, a vydali jsme se chodíčkem zpátky. Šli jsme na chvíli za školu světa, a není to snad hanba. Hanba... Když jsem byl malý a pokud jsem něco provedl, strýc se to ovšem dozvěděl a přišel se slovy: "Hanba tě mlátí." Velmi se mi to došlo. Jeho vlastní výroby líbilo a rozesmávalo mě, ale nikdy jsem mu nevěřil docela. Jakkpak, hanba přece nemůže mlátit, říkal jsem si. Tím spíše, že se slovesem mlátit bylo spojeno návštěví s výmluvným obrázkem místního brašnáře, kolem něhož jsem chodil prvních poctivých pět let do školy. Stála tam doslova tato poema: "Ať se mlátí jak se mlátí, Palladovy tašky nerozmlátí."

A jak si snadno domyslíte, na obrázku byli dva kluci v námořnických halenkách, jak do sebe mydli aktovkami páhň Failady. Takto mě hanba nikdy nemlátila a strý - covi jsem nevěřil, už také proto, že byl zábahný. Hanba nemlátí.

Přes osmý rok exilu se přehrála nostalgie, a protože jsem chtěl vyžrát na státek po Cechách, vyrazil jsem do Makouška. Jel jsem nejdřív hodně vlakem, po dráhách léséech jsem po prvé očuktnal, po čem voní pařížské Východní nádraží, jel jsem tedy vlakem dřív než jsem se svěřil náhodam opěšalé země rakouské. Kdo nehrál nikdy v životě kopanou, neví, co je to "malá domá". Obránce, tísňen cizím útočníkem, podá opatrně míč svému brankáři, který už bohdá vykopne doprostřed hřiště. Přihrál jsem se opatrně do Rakouska.

\* \* \*

Montherlant napsal knížku, kterou pyšně nazval: Cestující samotář je ďábel. To je sice všechno hezké, ale v Rakousku se vám těžce povede vyhodit si jaksi z čertova kopytka, to jest cestovat samotářsky. Když jste zasmušilý, lidé se vás ptají, zdali jste něco neztratil, když jste veselejší, strkají do vás jako do spoluobčana, když se dozvíte, že jste z Prahy, hned se vám vytaší s hrstí českých slov jako "Nazdar, strejčku!", "V Plzni jsou hezký holky" a "Mužika hrála, vrískala", pokud se ovšem jejich matička nenarodila na Moravě. V tom případě jsou dvě možnosti: že neznají jediné slovo česky nebo že vám semelou všechna česká slova dohromady a přejeđou vlakovou či tramvajovou stanicí. Prostě, Rakusané, snad plní úzkosti ze samotářských alpských vrcholků, se dali na lidské náboženství. Dozvíte se všechno. S kým měla jedna dáma z jejich ulice román, jak to vlastně bylo s tajemstvím Mayerlingu, fiakrista vás upozorní, že fiakristé obecně šidí ctěné zá - kaznictvo, inu, jako když se žena vdá a odevzdá pro budoucnost všechen čas svému muži, cestovatel po Rakousku, i když mu nesahají na jeho individualitu a do jeho svědomí, už nepatří docela sobě.

Slyšel jsem toho tolik, že mně brní hlava povídkami ze všech rakouských kapes. Vrchní číšník Karel. Ještě před týdnem jste jej mohli vidět, jak luská prsty, vy - tahuje solidní vrknici, píše cenu guláše či mozečku s vejci na účtenky, to vše s hlubokými vrásky kolela úst. Má tuberkulósu, nechce však na ni zemřít. Neuhnal si ji přý ve službě, už jeho matka... Nechce zemřít na tub, a tak se včera zabil na motorce. Proč jsem si na tuto povídku vzpomněl. Proč mluvím o světlovlasém Karlovi; to je náš úkol, zachovat obrazy, zachránit je před žhářstvím doby, zachytit barvy, vůně, nechápat jejich smysl, psát, psát, zařazovat nezařaditelné.

\* \* \*

Také my cestujeme a hledáme, abychom našli - naleziště. V Rakousku jsou to plantáže s h o d. Prostě: Střední Evropa. Hledáme to, co se podobá našemu jako vejce vejci. Máme jich už kopu v osátc, sotva se pětkař otočíme na podpatku. Jmenují jen namátkou, jen napřesáčku: po osmi letech jsou opět kluky na svém místě, šípky, ty klidně šípkují tváře, tolika lidí odněkud znáte a otáčíte se za nimi. Jsou tu stejné podobníky a brzy vyčumoháte místa, kde jsou ryžce /nad potokem/, a hríby a lesní plodv dětství jsou tu, a sraňky v lese /jincšství/, a vůně z prostorných kuchyní, a plůtky, barva květin a pelu, bicykly, zejména zadní kolo podobné vrže po zaprášené silnici. Je tu po staru srovnané hnojiště, koncerty cvrčků a žab za humny; v hostincích se objevuje vrchní a pikolík, jejich služební poměr hned uhodnete - na stole parátka, masa s jídlem rozdělena na část masovou a část přílohovou, venku voní dehet; poznáte děvčata ve vědní den, skoro je nepoznáte v neděli, a pěšiny, Bože, pěšiny! Přeháním, ale voní mně známé i namoklé pytle vápna, kedlubny v železničářově zahrádce, šípky, ale to už jsem řekl. Jenže šípky je plničko, rostou po stránách zrovna tak jako... ani mi nemluvte, a vim už, proč jsem si vzal do kapsy prsípláště foukací harmoniku, a aťsi prší, v tomto sládkém dešti mi nikdy nezreziví, sama od sebe hraje staré, české, dávno v paměti zasuté písničky; celá pookřála, jen co do ní fouknu. A kedlubny tu tedy jsou, a kopr, některé kedlubny jsou jistě dřevnaté, a něže před vraty, a vysoké podevratí, kleč, tráva, holičské misky, ty zlaté dukáty v povětrí nad kramkem i Julius Meinl. Máku! růžičko! jetelíčku! štoudují mléka! Znáš vás po paměti, vlasy s pryskyřicí, modrý kafáči, tebe také, prohlížím si známé neznámé dvorky; nezapomněl jsem na nic? Umím si krátit cestu polem, hned se tu vyznám, zdravím pavčy, oukřenky, netýkavky, které vymršťují semínka nenapodobitelnými oblouky; čichám kvašené, kyselé zeli v sudech, pivo i víno přes ulici, hrady, duběnky, kapání do polévky, blyští se okna s bazalkami a na nádraží se houpají v košičích azalky. U kostela svatého Ducha hrají kluci hlavičky a čurbes, dívám se, dívám, a také teď Franc podal malou domá.

\* \* \*

Dlouho jen koukám, čichám, hmatám, chutnám tu svou amnestii v povědomé kraji - ně. Učím se v ni znovu chodit pomalu. Krajina poposedává přede mnou jako motýl. Znovu si sešla, naklonila se a nyní je v naprostém klidu. Její rysy jsou přesné. Přesné a konečné. A co chvíli vysypete jiný košík s krajinou, a z každého vylétají motýli.

Louka voní. Bez zákazu. Sedám uprostřed jak zajíček v jamce sám a kolem dokola se na mne tlačí ty krásné hory. Na chvíli jsem unikl Rakusanům a jsem, kde jsem.

\* \* \*

Solnohrady čili Salcpurk, jak říkal otec doma, když si vzpomínal na svá vo - jenská léta. Voni dnes celý bylou kavou až do šesti večer jak kavárna ve Stromov - ce. Vrchní se podobají plešatým dirigentům. Barvy města: modra, modrošedá, štipek hnědý. Proč to nereknou rovnou: jsou to pražské odatiny. Nahore, u Winklera, je to jako ve Zlaté studni, jenže do ní začali chodit snobové.

Hotely obsazeny do posledního místečka. Festival, za kterým jsem věru nepři - jel, promiňte! Od dvou hodin žhavého odpoledne hledám pokoj v soukromí. Až kdysi na předměstí, za branami města, jsem našel. Jsem tak unaven, že sním jogurt, kte - rý si nesu v kapse, natáhnou se, a spím až do rána ranička. Znáte to také: probu - díte se, nevíte, či jste, či jste. Můj nejistý pohled padne na stěnu naproti. Je na ní pověšen obraz Stalina, takový, jaký se věšel po roce čtyřicátém. V době, kdy Stalin se mohl jevit jako naděje, ale svobodná naděje některých. Ubohá bytná, která neví co činí, nebo snad ví? V každém případě ode mne žádá nekře - stanské peníze za nocleh. To bylo jediné nepřijemné setkání v Rakousku.

\* \* \*

Ale setkáváte se i s rozdíly. Přece jsme v Rakousku. V překrásné horské ves - nice tisíc metrů pod Dachsteinem, a jeden metr nad jezerem, v Hallstattu, podo - bajícní se norskému fjordu, jsem našel kostnici s malovanými lebkami. Prováděla mě bláznivá kličnice. Na leboc muže, smrtelně uštknutého hadem, je zobrazena svíjející se zmiže. Všechny lebky mají tak konkrétní vyobrazení, že se až zalek - nu, jak by místní malíř namaloval můj stesk.

Ale jsou tu i rozdíly. Seno se zde kopí trochu jinak /vyznám se v tom/, majo - lika je modernější, nože se střínkami z parůžků častější, nesmyslně modré protě - že od sedmi set metrů výše, prostými lidmi platené koberce jsou méně ornamentál - ní, abstraktnější, každý druhý večer v každé druhé vesnici pochoduje šraml s po - chodněmi na plácek, v dechových nástrojích se odráží plná luna, která právě v tento okamžik pije mythus země, vstřebává jej rychle a na věčnost, aby zlí kr - kavci z pohádek /byli tři nebo jich bylo sedm/ to vše nepoklovali.

Na střechách laskavých chalup alpských Božích Darů jsou rozloženy kameny, za - těžkávající střechy před budoucími víchřicemi. Kamení na střeše... Pod nimi by - lí ti, jejichž jméno, příjmení ani přezdívky neznám. A kteří neznají mě. To je také definice cestování.

Ale jen za několika kopci, i sem, do údolí, už vnikl velký svět. Jedeme čer - nou mercedeskou na Velký Klak /jinak česky řečeno Gross-Glockner/ a je to procesí stovek a tisíců aut z celé Evropy, hory jsou tu sešněrovány důmyslnou asfaltkou a celým signačním zařízením, a tak nám nezbyvá, než hovořit civilně a otevřít ve dvou tisíci metrech jako provokaci malý rozhlasový přijímač, zamontovaný do rozvodové desky. Z jedné stanice vysílali Armstronga, bylo léto, ale na pět metrů odvozovky ležel zmrzlý sníh, pak šofér pustil další stanici, hovořili z ní němeč - ky, a pak, skoro už na vrcholku, v tom čistém, řídkém vzduchu, jsme slyšeli stej - ně jasně stanici Svobodné Evropy, jednu přítelkyni hlasatelku. Bylo to vskutku velmi podivné.

\* \* \*

Samozřejmě, to vše vůbec není cestopis. Kdyby nějaký mistr - cestopisec vy - věsil cedulku: Přijme se mravný hoch do učení, hned byh se k němu přihlásil. A ten by mě jistě navodil, abych psal o městech, nezapomněl na Innsbruck, na Vídeň, na Lince, na Celovec. Abych psal o řekách, na krásném šedém Dunaji, o Enži, o horských pásmech, květeně, zvířené, folkloru; posílám však jen pohlednici vlastní výroby, protože na žádné místní pohlednici nejsou děvčata ve fúrtuace, jak přejí křesťanský dobrý den, protože na žádné pohlednici nejsou hory vyobrazeny jako věrní přátelé, protože na žádné se nepláží jahodeni podlahou elektrický, která jede z Innsbrucku do Igls, protože všechna znaménka krásy jsou na fotografii přísně retušována, a protože to, co uchvacuje srdce a dává duši pokrm, má mnohem více rozměru.

Do Hallstatu se vrátil po pětadvaceti letech rodák z Ameriky. Měl zelený klo - bouk jako všichni ostatní, ale koupený v Americe, se širokou střešou. Ale zele - ný, jak pravím. Celá vesnice plakala. Já, i když jsem ničemu nerozuměl /ale nic nebylo nesrozumitelné, cváčem/ jsem potlačoval pitomé slzy. Trubači troubili pře - stárlý stesk. Včera se na to cvičili celý den, ze všech koutů kopců se ozývaly instrumenty. A já se ptal, kdy se my vrátíme do rodného hnízda, zda už se ti tru - bači narodili, co nám budou troubit, a zdali nám vůbec kdo přijde naproti. Odpusť - te ještě jednou, trochu jsem odbočil, zapomenuv, že stesk je přepych nás, svobod - ných.

\* \* \*

Bylo to trochu delší než to říkám, ale už jsem vyjel z Rakouska, a zastavil jsem se až v Basileji, kde věci existují plné, ale jsou pouze věcmi a kde učí, jak jste uhodli, pan profesor Jaspers.

\*

\*

\*

## ÚV A H Y S K L I Z N Ě .

FRITHIOF B R A N D T :

### FILOSOFIE SØRENA KIERKEGAARDA.

(U příležitosti Kierkegaardova výročí přinášíme stať dánského univ. profesora J.Brandta, který je uznáván za jednoho z největších znalců díla svého krajan. Red.)

11. listopadu uplynulo 100 let od úmrtí nejslavnějšího dánského filosofa Søren Kierkegaard, který odešel ve věku pouze 42 let. Tehdy nebylo nic přeloženo z jeho filosofických prací, ale on sám byl přesvědčen, že čas jeho slávy přijde dříve či později. Tak se také stalo. Celkem lze říci, že Kierkegaardovo jméno stalo se světoznámým ve filosofických kruzích asi od roku 1900 a v posledních třech desetiletích nabyla jeho pověst zvláštního lesku v širším okruhu povstáním existencialismu kolem r. 1925.

Kierkegaard má své místo na filosofickém Parnasse mezi "filosofy života" jako Sokrates, Epikuros, Epiktetos, Sv. Augustin, Montaigne, Pascal, Spinoza, Schopenhauer a Nietzsche. Svými hlubokými křesťansko-náboženskými rysy může připomínat Pascala. Avšak tato stránka je u něho přece jen jednou z mnoha. Kierkegaard pronikl krajně originálním způsobem podstatou klasických názorů na život. Jeho tři "hlavní stadia" - estetické, etické, náboženské - odpovídají v hlavních tázích epikureismu, stoicismu a křesťanství. K tomu připojil se své strany ironické a humoristické stadium jako stadia přechodná. V představení "stadií" použil Kierkegaard dosud neviděné intimní spojení filosofie, psychologie, theologie a umění. V originalnosti představení měří se Kierkegaard s Nietzschem, v znalosti lidí s Dostojevským.

Na otázku, zda Kierkegaardovo dílo z oboru životní filosofie značí něco zásadně nového v poměru k životní filosofii předchozích dob, odpovídají právi kierkegaardisti jistě ano, a právem. Kierkegaard se prodírá k životní filosofii zcela svým způsobem, který se liší od dřívějších pokusů. Řečeno zkrátka: Kierkegaardova filosofie života je - jak ji sám nazýval - "existenciální". Co to znamená, to bylo pochopeno až později, zvláště německými ctiteli Kierkegaardova a tu jsou začátky existencialismu, který nesporně v našich časech je nejaktuálnějším hnutím v životní filosofii na Západě.

Existenciálním myslitelem, filosofem života v kierkegaardovském smyslu míníme člověka, který vášnivě a vroucně se zabývá základními otázkami, týkajícími se "lidské existence" nebo jinými slovy "tím, co to je být člověkem, existovat jako člověk". Mezi problémy bytí, které Kierkegaardova zaujaly nejvíce, je otázka posmrtné existence, problém věčné blaženosti. O posmrtném bytí nevíme nic a nevíme, má-li křesťanství pravdu. Objektivně není možno rozhodnout, co je pravdivé a co nepravdivé. Jedinou si musí vybrat, čemu chce věřit nebo nevěřit, a to, co zvolí, vybere-li s vášnivým zaujetím, vtiskne pečeť jeho postoje k životu. To je platné pro všechna rozhodnutí ve velkých existenciálních otázkách.

Vedle tradičního klasického pojmu pravdy (který je objektivní), zavádí Kierkegaard pro "sféru existence" zcela jiný pojem pravdy, který existencialisté často nazývají "existenciální pojem pravdy", který je pojemem subjektivním, a Kierkegaard jej formuloval paradoxně znějící větou: subjektivita je pravda. Na příklad: o pravdě křesťanství nemůže být rozhodnuto objektivně, ale ten, kdo vášnivě a vroucně přilne ke křesťanské víře, je "v pravdě", pro něho obsahuje křesťanství "subjektivní pravdu". Stejně modlí se k pravému bohu ten, kdo vášnivě a upřímně se modlí k modlo. Jinými slovy: kritériem pro existenciální pravdu je vášnivost, vroucnost, oddanost, zkrátka to citové.

Rok 1920 může být označen za mezník pro Kierkegaardův vliv na mezinárodní filosofii. Tehdy vyšla "Psychologie der Weltanschauung" Karla Jasperse a tou se zabývá specificky existenciální filosofie, která v základních rysech staví na Sørenu Kierkegaardovi. R. 1927 vydal Martin Heidegger své těžko přístupné dílo "Sein und Zeit", jehož hlavní inspirace pochází od Kierkegaardova. Avšak zatím co Kierkegaardovým hlavním zájmem byl křesťanský existencialismus, Heideggerovým je existencialismus ateistický, vycházející z Nietzscheova ateismu.

Ve Francii stal se mluvčím existencialismu po Heideggerově linii zvláště Jean Paul Sartre. Podle něho je pro existencialismus charakteristické to, že bytí je bez plánu, bez smyslu, bez cíle, bez ideje a že dostává právě jen smysl ("l'essence"), kterou v ně vložíme sami. Právě proto padá velká odpovědnost na "existujícího", který se stává "angažovaným". Mnohé zůstává velmi nejasné v různých formách existencialismu a je sporné, co by Kierkegaard o nich soudil.

Søren Kierkegaard vypadá v novějších dějinách filosofie jako skutečně sokratovská postava. Není náhodou, že jeho první vědecká práce pojednávala právě o tomto velikém Řeku. Jako on byl Kierkegaard vyhraněný individualista. Avšak zatím co na př. pro Hegla individualismus byl "das Erste", pro Kierkegaardova zůstal "genius vnitřního přesvědčení" nejen tím prvním, ale i tím posledním. Nikdo jiný v historii individualismu nevtiskl tak silně svou pečeť pojmu "jedinoc". Kierkegaard se sám domníval, že jeho filosofický význam je spojen právě s kategorií "jedinoc". Individualismus ovšem může mít mnoho forem. Kierkegaardovou byl, jak řečeno, indijí "jedinoc" křesťanský s prakřesťanským zabarvením, to, co nazýval "jedinoc před Bohem"

Bylo nu však jasno, že jeho závěry o jedinci platí pro všechny existenční sféry. Ve svém silném apelu k osobnosti jedince, k jeho ryzosti a odpovědnosti, nemá Kierkegaard v novější filosofii sobě rovného.

(Přel. R. V.)

PŘEKLADY S K L I Z E Ň.

Jules SUPERVIELLE :

CROIRE SANS CROIRE .

(Tento krásný stařec, narozený kdesi v Montevideu, říká kdesi, ale bylo to jisté několik kroků od oceánu, tento stařec s vráskami hlubokými, takže se jeho tvář podobá plastické mapě světa, je nejlepší, a uráží-li vás toto slovo, tedy nejkrásnější básník současné Francie. Básník, pišící verše, pišící veršované divadlo a fantastickou, něžnou prózu. Muž, který nepřijal francouzštinu jako definitivní, hotový jazyk, ale který ji umí dát po tolika letech básnické konvence nový tón, rytmus, zámlku, nepatrný přívlastek, který vrhne zcela nové světlo na tento dokonalejší, pro poesii příliš dokonalejší a statický jazyk. Dalo by se o něm psát velmi mnoho. Pták a víla současně, realista a smíšek nemeň. Je všude tam, kde právě není. Věří, kde je to nejtěžší. Jeho francouzští kolegové jej milují, ale nepokládají ho za velkého básníka. Velký básník ve Francii se totiž nesmí milovat, nýbrž otít. Když u nás, pokud se pamatují, překládal Superviella jen po kapičkách už Karel Čapek, Hanuš Jelínek, František Hrubín.

( F. L. )

CROIRE SANS CROIRE

Et pour mieux connaître ma route  
Je ferme les yeux et j'écoute.  
Je crois bien que c'est par l'oreille  
Que Dieu s'avance et prend son temps  
Et que mon conduit s'emerveille  
Quand il vient comme en ce moment  
Sans même prendre mon avis  
Crainte de n'être pas compris.  
Moi qui ne crois à la prière  
Je sens que je le laisse faire.  
Le moyen de faire autrement  
Quand on n'est qu'homme à tout moment  
Et se peut-il que l'on résiste  
A qui vient de loin, vous assiste,  
Et s'installe modestement  
Sans le plus petit argument  
Au sein de vos propres affaires,  
Invisible mais déférent  
Pour vos plus obscures misères.

\*

TAJEMNÉ MOŘE :

Když moře není moře  
Nikdo se nedivá.  
Je prostě co jsme my,  
Když nikdo nevidí.  
Má jiné druhy ryb  
A vina jinak jde.  
Je moře jen pro moře  
A pro ty, kteří sní  
Tak jak to činím zde.

\*

VĚŘIT NEVĚŘIT

Bych lépe cestu znal než znám  
Zavírám oči a naslouchám.  
A věřím pevně, že ucho mé  
Je chodbou Boha, jeho sled  
A zvuková můj užasne,  
Když přichází jak právě teď  
Aniž mě však varoval  
Z obav, že bych nechápal.  
Ač nevěřím na modlitby  
Ať se ve mně usílí.  
Jak jinak chovati se jen,  
Když člověk jestli člověkem  
Je možno ještě bránit se  
Tomu jenž z dálky blíží se  
A jenž se skromně zařídil  
Aniž to trochu zdůvodnil  
Uprostřed našich obchodů,  
Neviditelný a aktivý  
Zná jejich bědnou záhadu.  
/Báseň z připravované knihy veršů./

ZAPLETEN V TOLIK HVĚZD

Zapleten v tolik hvězd,  
Chtěl bych být vyprostěn.  
Cítím, rád vrchn jest  
Chaosem do všech stěn.  
A sebe misívám  
Se světem, jenž je sám.  
Jak Bůh jsem opuštěn  
Hluboko uvnitř tam.  
Ať někdo kdekoliv  
Aniž to dobře ví  
A dýchá a je živ  
Je se mnou společně.  
Kéž jen má v prsou cit  
Namátkou, že já jsem,  
Ač mě chce v dále mit,  
Bojuji s dalekem.

Já, který budu v něm.

\*

/Ze sbírky La Fable du Monde./

Přeložil F. L.

\*

\*

\*

Z V Ě D N Í C H O B O R Ů.

(CÍRKEVNÍ PRAVO.)

JCDr. Ondřej M. P E T R Ů :

## MANŽELSKÉ CÍRKEVNÍ PROCESY.

Minulý rok způsobila určitý rozruch žaloba, kterou podal nejvyšší odvolací církevní soud /Sacra Romana Rota/ na jisté komunistické noviny, protože tvrdily, že Církev rozloučí manželství každému, kdo dobře zaplatí. V průběhu jednání byly podány důkazy o tom, že náklad na jednotlivé procesy nesly žalující strany jen z menší části, kdežto většina že byla od placení osvobozena buď úplně anebo aspoň zčásti, protože žadatelé byli chudí.

Ale věc sama, že i v Církvi existuje manželská rozlučka, přivedla některé lidi do rozpaků. Jak to jde dohromady s neměnnou zásadou od začátku v křesťanství hlášanou, že manželství dvou pokřtěných je nerozlučné ?

Než si něco řekneme o technice manželských procesů, shrneme krátce základní pravdy o manželském svazku, jak jim Církev učí.

Církevní manželství pravoplatně uzavřené, které bylo dokonáno manželským úkonem, nemůže žádná lidská autorita rozloučit. V tom je a byla vždycky Církev neoblomná, a raději stárgala odpad celého království, než by se zpronevěřila své nauce. Ztráta Anglie v 16. stol. je pro Církev rána bolestná, ale čestná.

Jsou však případy, kdy nějaké manželství bylo sice pravoplatně uzavřeno, ale pak nikdy - ani jednou - je manželé nedovršili tělesným spojením. Podle učení Církev se takovéto manželství samočinně rozlučuje, jestliže jedna strana vstoupí do kláštera a složí slavné řeholní sliby. Strana zůstávající ve světě může tedy /po slavných řeholních slíbech druhé strany/ vstoupit znova do platného manželství. A kdyby se stalo, že ta řeholní osoba odejde /s papežskou dispensí/ z kláštera, může i ona uzavřít nový manželský svazek.

Ale i když se žádný z partnerů v nedokonaném manželství nezavázal slavnými řeholními sliby, mohou žádat svatého Otce o zrušení tohoto svého nedokonaného svazku, jsou-li pro to vážné důvody. Ale na to je pak už třeba kanonického procesu.

I. Proces na rozloučení manželství platně uzavřeného, ale manželským úkonem nedokonáno.

Žadatel /nebo žadatelka/ podá v tomto případě žádost papeži, a to přes svého diecézního biskupa. Ten nařídí předběžné zkoumání, zdali je naděje na provedení důkazu a zdali jsou po ruce důvody pro zrušení manželství. Když toto zkoumání vyzní příznivě, začne biskup /s dovolením Říma/ žádný proces. Ustanoví jednoho soudce, k ruce mu dá notáře a t.zv. "obhájce manželského svazku"/defensor vinculi/. Tento poslední musí hledat všechno, co by se mohlo stavět proti rozloučení manželství.

Proces sám postupuje takto: Nejdříve je předvolán žadatel a pod přísahou vyslechnut; kdy uzavřel sňatek, zdali s druhou stranou po svatbě bydlel, zdali byly vykonány nějaké pokusy k manželskému úkonu, jak daleko tyto pokusy snad šly, zdali by nebyl peče jen ochoten znovu se smířit s druhou stranou, jaké důvody ho vedou k žádosti o rozvázání manželství atd. Po výslechu skládá ještě jednou přísahu, že řekl jenom pravdu a nic vážného že nezamlčel. Když je žadatelkou žena, klade se jí nadto otázka, je-li ochotna podrobít se prohlídce dvou lékařů, aby se zjistilo, zdali je panna. Toto lékařské zkoumání odpadá, byla-li žadatelka porušena už před manželstvím /nedovoleným stykem nebo v eventuelním předchozím platném manželství/.

Když mají být vyslýchány strany o tom, zdali jejich svazek byl dokonán manželským spojením, či ne, anebo jak daleko snad takové pokusy šly, je povolán od tribunálu k tomu výslechu diskrétní lékař, aby on sám tyto choulostivé otázky žadatelce /nebo žadatele/ kladl.

Obě strany pak podají soudou seznam svědků, pokud možno nejbližších příbuzných a známých, kteří něco vědí o tom, zdali manželství bylo dokonáno, nebo ne. Zvláště ní průkaznost má svědectví z doby, kdy strany ještě na proces nepomýšlely /"tem - pore non suspecto"/, a vyjádřily se už tehdy o tom, že jejich manželství není dokonáno.

V jiných procesech svědectví blízkých příbuzných může být podezřelé, ale zde to je právě vhodná cesta k zjištění pravdy, protože se svými intimními záležitostmi se manželé svěřují spíše svým nejbližším /otci, matce, sourozencům/ než lidem cizím. - Není-li počet svědků dostatečný /pro každou stranu jich má být více méně sedm - odtud název "testes septimae manus"/, volá soudce k výslechu i jiné, a úřední moci. I tyto všichni svědci skládají přísahu před výpovědí i po ní.

Je-li žena dosud panna a souhlasí-li /je to v jejím vlastním zájmu/, jmenuje soud dva lékařské znalce. Když se jejich posudky shodují a zní pro panenství, je to poměrně silný důkaz pro nedokonání manželství, i když to nemusí být vždycky důkaz nezvratný; někdy je totiž možno vykonat manželské spojení i bez porušení panenství, zvláště tehdy, když je hymen pružný. Lékařský důkaz má sice velkou váhu, ale hlavní průkazný prostředek je přísežná výpověď stran naprosto hodných víry, potvrzená jednohlasnou výpovědí svědků, jejichž hodnověrnost je povznesena nade vše pochybnost. Proto v procesech, kde není možno podat lékařský důkaz /žena byla porušena už před nynějším manželstvím/, stačí výpovědi stran a svědků, když se jim může dát víra pro jejich vysokou mravní úroveň.

Po všem tomto zkoumání se proces uzavře. Obhájce manželského svazku, který má být zpravidla přítomen všem výsledkům a který má přístup ke všem spisům, napíše své připomínky a shrne v nich všecko, co by mluvil pro to, že manželství bylo dokonáno. Diecéšní biskup pak k tomu přidá svůj posudek o celém procesu a svůj názor, zdali pokládá za dokázáno, že manželství zůstalo nedokonáno a zdali v kladném případě existují vážné důvody pro úplné rozloučení manželství. Potom se všechny spisy v pěti exemplářích poslou do Říma na kongregaci svátostí. Když tam přijde proces na řadu, je určen nejdříve nový obhájce manželského svazku. Ten na základě akt znovu hledá všecko, co by se mohlo stavět proti rozvázání manželství, a i jeho dobrozdání je vloženo do spisů. Všecko je pak odevzdáno třem kněžím soudcům; jsou to většinou církevní soudci z povolání nebo profesori kanonického práva na římských církevních vysokých školách. Ve stanovenou dobu se všichni sejdou a za předsednictví sekretáře kongregace celý případ zevrubně proberou. Každý z nich musí odevzdat své dobré zdání písemně a vysvětlit důvody, které ho vedou buď ke kladnému, nebo zápornému hlasu. Když při konečném hlasování jsou všichni tři soudci zajedno, že je totiž dokázáno nedokonání manželství, předsnese kardinál prefekt kongregace žádost svatému Otci /protože jen papež osobně může takové manželství rozloučit/. Jestliže jsou dva soudci pro a jeden proti, bývá jmenován čtvrtý, aby jeho hlas rozhodl. V těžších případech bývá volán ještě pátý a někdy i šestý soudce. Když však hned na začátku jsou dva ze tří soudců proti, skoro vždycky proces padá.

Jsou procesy - a nejsou příliš ojedinělé -, kdy papež sice úplně manželství rozloučí, ale některá strana dostane zákaz vstoupit v nový svazek. Je to hlavně v těch případech, kdy nedokonání manželství je třeba přičíst na vrub pravděpodobné impotenci jedné strany. Chce-li tedy tato strana uzavřít nový svazek, musí žádat kongregaci o dovolení, a ta pak nařídí nové lékařské zkoumání, ne už ovšem o manželství dokonaném nebo nedokonaném, nýbrž o schopnosti této osoby k manželství vůbec.

\* + \*

## JAZYKOVÝ KOUTEK.

### SPISOVNÁ VÝSLOVNOST.

Státní pedagogické nakladatelství v Praze vydalo r. 1954 knížku O MLUVENÉM SLOVĚ. Autoři: Frant. Daneš, Bohuslav Hála, Alois Jedlička a Milan Romportl. Spisek se dělí na tyto části: Základní pojmy, Tvoreni a slyšení českých hlásek, Spisovná výslovnost, Výslovnost a přednes vět a souvislých textů, Nejdůležitější literaturatura a Rejstřík.

Zastavíme se u nejzajímavější části: Spisovná výslovnost. Znalost pravidel pravopisných je jedním ze znaků základního vzdělání a jejich porušování v projevích určených veřejnosti se posuzuje velmi přísně a veřejnost je na jejich dodržování velmi citlivá. Ale na výslovnosti stránku našich projevů nebýváme dosti pečliví. Je to jistě zavinené i tím, že se na tomto poli dosud málo pracovalo, takže ještě ani nemáme Pravidla spisovné výslovnosti. Byla už ohlášena na rok 1955, ale dosud jsme je nespatriili.

Příručka O MLUVENÉM SLOVĚ, jak prohlašují její autoři, se ve svých výkladech v podstatě shoduje s ohlášenými Pravidly spisovné výslovnosti. Seznámíme tedy čtenáře s důležitějšími závěry kapitoly o spisovné výslovnosti.

Celkem se už opouští jako mřítko pro posuzování správné výslovnosti kriterium pražského kraje, pražské mluvy. Za základ při stanovení spisovné výslovnosti se přijímá mluva těch, kteří spisovného jazyka užívají běžně a uvědoměle. Vliv ovšem mají i hlediska jiná, jako úkonnost, s níž je v souvislosti i hledisko výrazové zřetelnosti a významové soudržnosti, někdy také snadné výslovnosti a pod. - Poučky dále uváděné přejímáme většinou doslova z uvedené knížky, ovšem velmi zkráceně.

I. Základní pravidla správné výslovnosti jednotlivých hlásek jsou tato:

a/ Ve spisovném jazyce je třeba dbát o náležitou artikulaci jednotlivých samohlásek. Všecky české samohlásky jsou střední, t. j. ani příliš otevřené, ani příliš zavřené. Dlouhé samohlásky jsou zavřenější než krátké, jen á je o něco otevřenější než a. Samohlásky e, i se ve středních čacích posouvají k a, e, t. j. zvylouvají se značně otevřeně. Dlouhé é se - vyláště v některých krajích moravských - vyslovuje příliš zavřeně, takže zní téměř jako i.

b/ Ve spisovné výslovnosti zachováváme náležitou délku samohlásek. Nesprávně je zkracování samohlásek dlouhých, zpravidla vlivem odchýlné výslovnosti nářeční. Zvláště se toto zkracování vyskytuje u příslušníků nářečí lašských. Ale i v některých nářečích moravských se hodně krátí na rozdíl od výslovnosti spisovné /na př. blato, jama, skala, mak/. Ve spisovné výslovnosti se rozlišují samohlásky i a í, u a ú výrazněji než ve výslovnosti obecné. Tak se na př. jasné liší pracují - pracují, z radosti, -s radostí, z domu - z domů a pod. Uvnitř slova se á, é v obecné výslovnosti na rozdíl od výslovnosti spisovné často nesprávně zkracuje, na př. ve slovech řikám, povídám, utíkám, pájde, mříj, stájte, pomůže, trojúhelník, neúnavný a p.

Nesprávné je také dloužení samohlásek tam, kde se spisovně vyslovuje samohláska krátká /zvláště v některých nářečích českých/. Je to hlavně ve slabikách přízvuchných, na př. může, prápor, zéli, pívo. Na konci slov se samohlásky nesprávně protahují zvláště v některých tvarech, jako kam jdeš, co to nesatě, co je ti do toho. Zvláště je třeba upozornit, že ve spisovně výslovnosti jsou samohlásky krátké v těchto slovech: dosavadní, jinam, naděje, opačný, prapor, vzadu, dcera, dveře, nejen, všera, věřit /Bže, žboží, moře, pole, nanore, dole, spolu, Kužel, přezuvky, tuze, jítrnice, klih, kniha, nítě, nij, pijete, pívo, příjd, příjdu, příjmu, rozčítit se, lyže, tohyňe, kdežto samohlásky dlouhé jsou na př. v těchto slovech: pomáhat, půl pátě, jméno, léto, naléháti, společání, není, nyní, upřímný, doil, domk, pláciti, přidu, řázný, vzhůru, šťastati, neunavny.

Dělnka samohlásek není vždy ve všech tvarech téhož slova: na př. hrách - hrachu. Spisovná výslovnost se v těchto případech řídí psaním Pravidel českého pravopisu.

2. Odchylky od správné výslovnosti jednotlivých souhlásek je poměrně málo. Je třeba zejména dbát o náležité tvoření sykavek g, z, aby nenastalo nejasné, obyčejné šišlavé zabarvení.

II. Výslovnost hlásek se v některých případech mění v souvislém proudu řeči v sousedství hlásek jiných.

A. Setkají-li se v slově na hranicích částí, z nichž je slovo utvořeno, nebo na hranicích dvou slov stejné samohlásky, vyslovují se vždy nespílyvavě. Někdy se vyslovuje druhá samohláska s tzv. rázem, t. j. zazní před ní zvláštní neznělá souhláska; v přepisu jí označujeme znaménkem ' /Příklady: po'otevřít, do'opravdy, ne'estetický, ne'existuje, po'obědě, matka'n'otec /

Ráz se někdy vyslovuje i ve skupení samohlásek nestejných na podobných hranicích /prav'ohlný, savero'americký, ale'on/. Ale spisovná je zde i výslovnost bez rázu. Ta je zejména pravidlem u slov se slabičnými předponami anebo po slabičných předložkách /pouč'ný, nauka, neurodný, neobvyklý, po ulici, na oběd/. V cizích slovech se vždycky vyslovuje bez rázu: reakce, theorie, poesie, geometrie, chaos, museum, ideální, kooptovat, individuum. Ve skupinách i + samohláska se ve výslovnosti vkládá i: fialka /f'ialka/, historie /h'istorije/, linie /l'inije/, stadion /stadijón/, triumf /tr'iumf/' a pod. Totéž platí o spojení psaném ve, va, na pr. hyena /h'ijena/'.

B. Setkají-li se v slově na hranicích částí, z nichž je slovo tvořeno, souhláska a samohláska, zachovává se zpravidla výslovnost bez rázu /bezúhonný, bezoblačný, nadužívat, zobecnění, zošklivit, zorganizovat, pětadvacet/. Stejně je tomu i ve spojení předložky se jménem, končí-li předložka souhláskou /nad oknem, před oti, bez odpovědnosti/'.

Jisté kolísání je však ve spojení neslabičné předložky /k, g, v, z/' se jménem začínajícím samohláskou. Spisovná je výslovnost obojí: s rázem nebo bez něho. Vyslovuje-li se s rázem, mění se znělá souhláska v neznělou: v Evropě nebo f'Evropě, z Ústí nebo s'Ústí, z okna nebo s'okna a pod.

O užívání rázu lze souhrnně říci, že se vždy vytváří před počáteční samohláskou slova po puze. V řadě případů se připouští výslovnost s rázem i bez něho, na př. po neslabičných předložkách. V některých případech se ráz nedoporučuje, ku př. v cizích slovech.

Vlivem spodoby se správně vyslovuje krezba, prozba, kledba, i když se píše kresba, prosba, klekba. Když však je mezi souhláskou a neznělou samohláskou uvnitř slova e, tato spodoba nanastává. Musíme proto vyslovovat kreseb, proseb, kleteb, modlíteb /ne modlídeb/, prosebný, svatební.

Skupení psané mě se spisovně vyslovuje dvojím způsobem. Pravidelná a častější je výslovnost mje, ale připouští se i výslovnost mje. Tedy mješto i mjesto, mjesíc i mjesíc.

C. A pár slov ještě o výslovnosti skupin dvou nebo více souhlásek. Zde uvedeme jen věci, v kterých se naskytují potíže. Je to hlavně tam, kde je poslední souhláska y, a skupina sh. Ve spojení jmen začínajících souhláskou v s předložkou s vyslovuje se buď zněle /s/' nebo nezněle /z/' : s Věrou i z Věrou, ale jen s vámi. Skupina sh se vyslovuje jednotně na celém území zněle /zh/' v těchto slovech: shora, shůry, shluk a v těsném spojení dvou slov, jako s hor, popros ho. Spisovná výslovnost těchto slov je tedy: zhora, zhůry, zhluk, z hor, poproz ho. V ostatních případech je spisovná výslovnost nejednotná. Buď se vyslovuje sch nebo zh: shoda /schoda i zhoda/, shromáždění /schromáždění i zhromáždění/, na shledanou /na schledanou i na zhledanou/' a pod. První výslovnost /sch/' je běžná v Čechách, druhá na Moravě /zh/' ale obojí se uznává jako spisovná.

O výslovnosti předložky s, se lze souhrnně říci toto: Předložka s s 2. pádem se před znělou souhláskou pářovou i nepářovou vyslovuje vždy jako z: s mostu / z mostu/, s myslí / z myslí/. Předložka s se 7. pádem se vyslovuje před znělou souhláskou pářovou jako z: s bratrem /vyslov /s bratrem/, před souhláskou nepářovou buď jako s nebo z: s radostí /s radostí nebo z radostí/. Při vokalizované podobě se připouští se s 2. i 7. pádem výslovnost znělá. Tedy se stolu můžeme vyslovovat se stolu i ze stolu, se sestrou i ze sestrou.

Ve spisovné výslovnosti se v souhláskových skupinách nevkládají hlásky, jak tomu bývá někdy ve výslovnosti nářeční; tedy na př. ponrava, ne pondrava. Toliko ve slovech osm, sedm se vkládá zpravidla n. Výslovnost je proto osum, osumdesát, sedum, sedumnáct. Nevynechává se žádná souhláska na začátku slov. Vyslovujeme tedy počáteční h ve slovech jako hřeben, hřibě, hřbitov, dále tkanička, tkadlec, zdávnout, vzbudit, vzpomínka a pod. Nevypouštíme ani i: idu, jméno, jmění, přidu, pojd, přidu, přijít, nebijte, pijte, biť, piť. Jen v přítomných tvarech slovesa býti: isem, isli, jsce, jsme, jsou / v min.čase přišel isem. / se někdy i ani v spisovné češtině nevyslovuje. Zpravidla se však vyslovuje i v těchto tvarech po samohláске / byla isem, nejsem /.

Vyslovují se i celé skupiny uvnitř slov v případech jako prázdný, šťastný, švestka, kostka, šestnáct, zvláštní, jestliže, vezme, korontev, takhle. Jen ve slově cnost vyslovujeme cnost. Na začátku nebo uvnitř slova splyvají zpravidla dvě stejné sousední hlásky / nebo takové, které se staly stejnými po předchozí spodobě / v hlásku jedinou, na př. měkký, demí, činnost, vyšší, babiččin, ssavec, rozzlobit se, rozsypat, víteztví, mlžsi. Rovněž dětský vyslovujeme děcký, lidský lický, kratší kračii, věšii veči. Slova džbán, džber vyslovujeme také žbán, žber. Splyvání ve výslovnosti nastává i ve slovech dcera/cera/ a srdce/srce/.

Na rozhraní slov vyslovují se však zpravidla souhlásky obě. Vyslovujeme tedy zdvojené souhlásky v případech jako nejjasnější / na rozdíl od nejasnější /, poddany / na rozdíl od podany /, podtrhnout / na rozdíl od potrhnout /, předtančit / na rozdíl od řetančit /, racci / na rozdíl od raci /, v peccé, pomůcce, klicce, oznamme, naššení, otci.

Výslovnost cizích slov. V slovech původem cizích se často neoznačují dlouhé samohlásky, ale přesto se vyslovují, na př. aktiv/tý-, archiv /-i-, kollektivni /-tý-, vitamin /in/, literatura /-ú-, tribuna /-ú-, kultura /-ú-, Italie /-á- a mnoho jiných.

Písmena th se čtou zpravidla jako t: thema/té-, ethický/et-. Písmeno k se před samohláskou nebo před r, l vyslovuje ve spisovném jazyce jako k, nikoliv g: demokracie, dekret, cyklus, motocykl, balkon, lokál.

Máslně a nespisovně je zachovávat hlásky cizí české výslovnosti, na př. výslovnost francouzských nosovek ve skupinách psaných en, in, em, im v slovech jako pension, dementovat, impressionismus, zainteresovat s j. Nepřirozená a strojená je i po francouzštělá výslovnost skupin zi, že jako zi, že ve slovech původu latinského nebo řeckého, jako energie, geniální.

O knížce O MLUVENÉM SLOVĚ lze vcelku říci, že je to velmi dobrá příručka, udělaná skutečně odborně. Daň "době" splatila jen asi na dvou místech, a to celkem mírně: povinná zmínka o jazykovědci Stalinovi, a když se vykládá, co je to výslovnost argotická, říká se: mluva jedinců a skupin vinou dřívějšího společenského zřízení demoralisovaných, jako zlodějů, prostitutek a pod.

Dr. J. C E D R.

ČERVENCOVÁ SKLIZEŇ na straně 12 píše (J.Strnad): "Haiti (nebo Hajty - ale nikoliv Hajty, jak on t.j. J.Měšťan zčeštuje". Nesouhlasím! Oficiální název je Haiti a má tři slabiky ve výslovnosti (Ha+i+ti). Píšeme-li "česky" HAJTY, jsou to pouze dvě slabiky. Proto HAJTY je správný, fonetický přepis. Když se však Strnadovi zdá skupina AI příliš "nečeská" na pohled, proč nepíše DETAJLY místo DETAJLY /stejný článek! - zde by AJ bylo správné, neboť ani původní ani česká výslovnost tohoto slova není DE+TA+I+LY! \*\*\*\*\*

CEY.

## ZPRÁVY KULTURNÍ RADY.

### KULTUROU Z KRISE.

Koncem listopadu překročil počet přihlášek o serií 10 knih v předplatném po 10 dolarech číslo 350. Přinesli jsme záznam o 250 přihláškách, tentokrátě přinášíme, s vřelým poděkováním, seznam dalších 102 předplatitelů, jejichž pomocí serie se mohla uskutečnit. Z předchozích seznamů ubyla dvě jména (v jednom případě vráceny první dva svazky, v druhém změnil příjemce adresu a novou neoznámil), takže číslo je 350.

Přihlásili se:

z USA (dosud oznámeno 79 + 21 = 100): pí.M.Alexandrová, prof.F.Dvorník, Dr.M.Halouzka, prof.K.B.Jiráček, pí.V.Kamyšanská, F.Kratochvíl, pí.J.Kudrátová, dr.O.Machotka, S.Maršik, pí.C.R.Motáková, K.Nolč, B.Pešek, arch.J.H.Pokorný, J.R.-New York, Jos.Robb, E.Sekyra, pí J.Svobodová, dr.K.Steinbach, pí E.M.Václavíková, dr.P.Zenkler, V.J.Zíka;

z Kanady (47 + 45 - 1 = 91): M.Bajčí, Jos.Beit, F.Brlka, Št.Carda, Čs.Národní Sdružení, odbočka Toronto, D.Cipera, Ing.B.D., J.Dojaček, Mrs.E.P.Edwards, Jan Filuta, Mir.Gabriel, pí H.Hejtmánková, F.Hlubuček, A.Honig, S.Janeček, Vl.Jelínek, K.Jirava, M.Jurga, pí L.K., Jar.Kazil, M.Klimek, sl.B.Kopecká, Jar.Kučera, pí E.Linczenyi, Jan Moravec, K.Moravec, J.N., Jan Novozámský, A-J-P Toronto, J.P., M.Přistupa, J.Reichl, Mrs.J.Repasek, M.Sládek, Jan Stauber, F.Stein, J.Strakatý, Vrat.Stafl, Tělocvičná jednota Sokol Windsor (KOS), Jan Ušela, K.V.-Windsor, Z.Vané, pí A.Velhatová, Ing.Jar.Wik, V.Vlček;

ze Švýcarska (29 + 2 = 31): dr. V. Holý, X. Y. - Davos;  
 z Anglie (23 + 7 = 30): dr. V. Bernard, CML, V. Holub, pí P. Madarová, Syndikát  
 českých novinářů, Ústř. výbor Čs. obce legionářské v exilu, K. Weiner;  
 z Francie (15 + 4 = 19): Čsl. pomocný výbor v Paříži, generál Faucher, Jos.  
 Švancara, Universita v Lille.  
 z Brazílie (13 + 4 = 17): J. Balke, A. R. Ceynar, P. Roberto, J. Trachtá;  
 ze Švédska (9 + 3 = 12): dr. A. Steffen, K. Steiner, V. Valoušek;  
 z Itálie (6 + 4 = 10) V. K., V. Laška, P. Jar. Sychra, Jar. Vitkovský;  
 z Belgie (7 + 3 - 1 = 9): B. Pačesný-B. Kongo, pí V. Šrallová, pí V. Verschueren;  
 z Austrálie (1 + 7 = 8): B. A. - Perth, pí D. Cibulková, V. C. Brisbane -2, pí D.  
 Kohlová, Rev. F. Maňák, A. Svědinek;  
 z Německa (4 + 1 = 5): Jar. Šubert;  
 beze změny: Kamerun a Kolumbie po 3, Irsko, Rakousko a Nový Zéland po 2,  
 Grenada, Chile, Norsko, Portorico a Venezuela po 1. Celkem: 350.

První dva svazky (Javor, Listopad) byly všem odběratelům zaslány, další dva  
 svazky - E. J. Popery "Věno" s obálkou a ilustrací Jana Brázdý a Jana M. Kolára  
 (Cato) "Listy němemu příteli" s obálkou Miloše Hraběte - rozešleme ještě před  
 svátky. Jako 5. a 6. svazak přijdou do tisku: román Bedřicha Svatoše "Mlha šatí  
 strach" a básnická práce pseudonymu z Prahy - A. D. Martina "Atomický věk".  
 Z výtek, které nám došly po prvních dvou svazcích, citujeme alespoň jednu:  
 "...Každá nehospodárnost je neestetická, zbytečná. Nejkrásnější knihy jsou  
 docela plné od začátku až do konce. Romanopisci by neměli trpět, aby začátky ka-  
 pitol přecházely na nové stránky, a básníci by měli čtít, aby se tisklo nepřetr-  
 žité básně pod básni. Každé zevní ztenčení knihy je lepší než vzezření  
 papírovosti nebo i pouhé zabočení směrem k němu" -- To nejsou moje slova, tenhle  
 citát jsem našel v jedné z prací Jiřího Vodáka. Vodák často bojoval proti tomu  
 nešvaru, jímž se plynutí místem, které neslouží čtenáři, nýbrž jen a jen vydava-  
 teli - v normálních případech - a autoru, který dostane větší honorář. My v exilu  
 bychom nemusili podléhat stejnému nešvaru, když ani zisky nakladatele, ani hono-  
 ráře autorů nepřicházejí v úvahu. V Javorové i Listopadové knize je bílého pří-  
 líš mnoho. Opravdu nevidím, proč bychom měli kupovat bílý papír. Z. H. - USA.  
 --- Souhlasíme se Z. H., k plynutí nemáme nejmenších důvodů. Psaní takřka ob-  
 řádku, jak je tomu v "Umazaných povídkách", jsme se však nemohli vynout, měla-li  
 sbírka tvořit knížku. U rozsáhlejších rukopisů tomu jistě tak nebude. I básně bu-  
 deme přístě pokud možno řadit za sebou. R. VLACH.

## KULTURNÍ POZNÁMKY.

### MRAVNÍ ZÁSADY V UMĚNÍ.

(K poznámce Dr. J. Cedra v říjnové Sklizi, str. 14 "Morální zásady v umění.")

Dr. Cedr zřejmě naznačuje, - i když se to neodvažuje říci naplno -, že Listopa-  
 dova kniha "Umazané povídky" je nebezpečná s mravního hlediska, poněvadž jeho líčení  
 "temných stránek života" nechává průměrného čtenáře na pochybách, zda autor je pro  
 "mravní řád" nebo proti němu. Podle úsudku dr. Cedra čítba těchto povídek nás stru-  
 huje spíše do životního kalu než aby nás povznášela do vyšších duchovních rovin.

Zaráží, že pisatel "poznámky" nepokládal za nutné doložit svůj soud jediným  
 příkladem z Listopadovy knihy. Také neřekl, zda má tyto výhrady ke všem osmi po-  
 vídkám nebo jen k některým, a kterým. Dr. Cedr má zřejmě dvě odlišná měřítka na lidi  
 schopné pera: Tvůrčí umělec je odpovědný "za všechno dobré i zlé", které jeho dílo  
 může vyvolat ve čtenáři nejružnějších dispoic. A což kritik? Není i on povinen  
 vážít svá slova a soudy, se stejnou mravní odpovědností jak vůči čtenářské obci,  
 tak vůči autorovi, jehož dílo posuzuje? Vyslovit pausální odsudek díla (třebas ne-  
 přímo, ale ve formě průhledných náznaň) bez vážného pokusu pochopit a interpreto-  
 vat umělec je počínání, které se valně nerymuje s morálními zásadami.

Přijímám zásadně filosofické východisko Dr. Cedra: jako každá lidská činnost i  
 umělecké dílo podléhá mravnímu hodnocení. A souhlasím, že bez duchovní vise světa  
 a života není vpravdě hodnotného uměleckého díla. Ale pozor na soudce, kteří dává-  
 jí přednost jednoduché literě zákona před složitostí živého člověka. Každý uzná,  
 že mravnímu posuzování jednotlivce nebo historické události musí předcházet peč-  
 livý rozbor okolností a pohnutek, které často dávají lidskému jednání docela jiný  
 smysl než ten, který se jeví povrchnímu pozorovateli. Běží-li o umělecké dílo,  
 první povinností kritika jest býti vnímavým a citlivým čtenářem, který dá na sebe  
 působit výrazovým prostředkům, jimiž umělec přetváří skutečnost. Teprve když pro-  
 nikl do vnitřního světa umělce, je kritik s to hodnotit dílo - i s hlediska  
 mravního.

Má-li za to, že Listopadův cyklus obстоjí čestně i před ethickými měřítky, která  
 mají dr. C. "Mravní řád" jest však chápati dynamičtěji, a řekl bych duchovněji než  
 dovolují, na první pohled, abstraktní formulace dr. C. Mravní elementy a motivy  
 jsou přítomny v Listopadové knize všude tam, kde prostí lidé, všelijak pokřivení  
 a zakrslí pod úmornou tíhou života se osvobozují od své malosti a všednosti a po-  
 vznášejí se k čistšímu lidství. Je příznačné pro Listopadův básnický univers,

že v první povídce (Umazaná od zelené) nesporně etické rozhodnutí, kterým příběh vyvrchluje, (Josef požádá o Dorynu ze soucitu, "vždyť je to taky člověk") je připraveno a navoděno přírodním zážitkem. Vlahá pohoda vesnického rybníka a pokoj večerní krajiny tak propustují a probouzejí prostáčka Josefa, že obzor udřeného venkovana se rozvírá do nekonečna, až "cítí celý široký svět..." A najde odvahu k rozhodnutí, které patrně odkládá...

Umělecká jednota Listopadova cyklu se projevuje právě v tomto osobitém spojení, které nalézá a připravuje mezi tajemstvím krajiny a tajemstvím lidských srdcí, v nichž v příznivém okamžiku, jakoby náhodou, vyskočí jiskra vřelejšího lidství, čistší duchovnosti, která proráží drsnou slupku všednosti a otrlosti. Tento proces pronikání třetího t.j. duchovního rozměru (kterému, doufám, dr.C. neupře domovského práva v konstrukci "Mrvavního řádu") do dvojrůzných, porušené, umazané, někdy i hodně špinavé skutečnosti, lze bez obtíží vysledovat ve všech ostatních povídkách. Lásky, silná a cudná, otvírá mladým manželům, prostým neproblematickým lidem, oči pro tajemství a bohatství v lidech, které potkávají a nový smysl pro netušenou hloubku života ("Vidě, že žádný člověk není docela obyčejný..." - "Podivné, ani nevíme, co je život...") - Umazaná od Tebe - Náhodné setkání s plachým venkovem, ztraceným v nehostinném městě, rozteskní Elišku, která je odsouzena žít uprostřed spiny a mezi obhroblými mužskými. Symbolický zpěv slavičky o němž jen četla v latině románě, se jí náhle zdá něčím velmi skutečným a žádoucím (Umazaná od kamene).

Doufám, že pozorní a citliví čtenáři najdou v Umazaných povídkách "oslavu dobra, pravdy a krásna", kterou v nich, zdá se, dr.C. nenášel. Jest jen ke cti Listopadovi, že jako spisovatel si nechtěl usnadnit svou úlohu a zvolil raději materiál pro povídky U m a z a n e než U č e s a n é. Slabost argumentace dr.C. a hranice abstraktně mravního hodnocení literárního díla se objeví, když uvážíme, jak četní tzv. umělci, v ušlechtilé snaze mravně povznášet čtenáře, vyplňují nudné stránky lidových kalendářů anebo všelijaké Listy paní a dívek. A nechybí knih, které "oslavují" dobro latině, pravdu povrchně a krásu konvenční. Slovem, otázka mravních zásad v umění se klade mnohem složitěji a subtilněji, než by se zdálo z homilie dr.C.

Doufám, že povolanejší pera se rozepíší na těchto stránkách o vlastních literárních hodnotách Listopadovy knižky, o její slovesné krásě, výrazové vyříbenosti a ukázněnosti, o její neodolatelné lyrčnosti. Česká krajina, "kterou jsme nepřestali ztrácet od začátku války", je podstatným kusem češství, jež emigranti nosí ve své paměti a ve svých srdcích. Za to, že nám jí obnovil a zpřítomnil tak živě a plasticky, patří Listopadovi dík nás všech. Pro mne jsou Umazané povídky nejbásničtější a nejvřelejší pozdrav domova, a nímž jsem se setkal v knižní formě od roku 1948.

\* \* \*

Jan V O L N Ý (Paříž).

#### K NÁVRHU "MALÉ SKLIZNĚ"

(V září oznámila KR svůj záměr přistoupit k vydávání měsíčního listu pro děti a mládež a obrátila se na veřejnost s prosbou o sdělení, jak by takový pokus byl přijat a jaké by se dočkal podpory. K námětu přinášíme dnes výtah z dopisu J.K., USA.)

"Časopis pro děti a mládež - kdo by záměr v zásadě neuvítal! Aby však splnil své poslání, musil by být zaměřen hodně vysoko; musil by být jakousi Českou školou. Pripustíme, že byste sestavili redakci-učitele, kteří by byli s to zvládnout ten obrovský úkol. Ale otázka školy; nemůžete, řečeno drasticky, zvát děti místo do školy do psí boudy. Vaše Sklizeň dosud vychází v úpravě - při vši účte k vydavatelské snaze i dovednosti - že je člověku žalno. Najdeme pro sebe tisíc výmluv, ale k dětem s výmluvami přijít nemůžete. Od prvních čísel, jestli ne už právě od prvního, dítě buď získá nebo ne. A jak je chcete získat, nebude-li Váš časopis alespoň přibližně na téže úrovni jako dětské listy v zemi, v níž naše dítě žije, které mu přijdou do ruky? Stencilovaný plátkem v něm spíše vzbudíte opak toho, čeho jste chtěli dosáhnout: pocit žalostné chudoby, ubohosti - a z ní studu. Myslíte, že dítě by mohlo beztrápně ukázat takovou "Malou sklizeň" svým cizím kamarádům? Proto bych Vás rád od pokusu odradil; pochybuji, že v exilu by byl u rodičů tak veliký zájem, aby tištěný časopis pro děti mohl povstat. Podle toho, co vidím kolem sebe, nejčastěji 95% dětí jsme již stejně ztratili. O pomoci z cizích zdrojů pochybuji; všechny země hledí spíše přistěhovalce asimilovat. A kdyby se - čemuž se neodvažují věřit - spojily naše organizace, které by na mládež měly mít svrchný zájem - myslím na př. sokolské, skautské, katolické a pod., znamenalo by to jejich oprávněný požadavek na vedení a obsah listu. Myslím, že pak mohu být oprávněně skeptický o tom, jak by list vypadal, kdyby byl vystaven často i protichůdným vlivům."

Další dopis: "...Rodiče dětí ve Windsoru jsou většinou starousedlíci. Případy, kdy děti mluví česky či slovensky, jsou ojedinělé. Malá Sklizeň by nesměla zapomenout na to, že učít zdejší mládež se rovná učít někoho cizím, neznámým jazyku, a ještě navíc, že dotyčný nezná všeobecně gramatické názvy a skladby ve své řeči (t.j. angličtině). Začala jsem zde učít podle českého slabikáře a narazila jsem na nezájem dětí. Roztomilé obrázky Křehové jsou jim cizí. Ale copak s obrázky, horší je to se slovy. Snad nejzáslušnějším by bylo sestavit učebnici češtiny pro cizince s ohledem na dětské rozumky. Jsou děti, které mluví doma pouze česky, zde jen o to naučit je česky číst a psát; těch je však velmi malé procento. Dáleko více je dětí, které si zvykly - a rodičům to zřejmě neví - doma odpovídat anglicky a čeština je pro ně to, co u nás byla na př. pro nás němčina. Proto dětský časopis musí počítat s tím, že bude z velké části určen pro "cizince"...! J.KOSTKOVÁ, Windsor.

**DROBNOSTI** - Podle úřední zprávy měl Svaz čs. výtvarníků v Praze k 1.X. 3851 členů; vzhledem k neúspěšné práci má být z masové organizace změnou stanov vytvořena organizace výběrová. - Svobodné Slovo (Praha) oznamuje, že kursy Stát. jazykového ústavu mají tisícové návštěvy; skoro polovina zapsaných se učí německy. Angličtina je na druhém místě, ruština na třetím. - Jedna z básní Josefa Martinka, býv. šéfredaktora Práva Lidu v Praze, byla nakladatelstvem Alpine zařazena do anthologie současné anglické a americké poesie. - Členové Čs.nar.sdružení v Hamiltoně (Kanada) podnikli exkurse do atelierů malíře F.M.Kousala a sochaře A.Gause. - V Lublani vyšel román Ed.Němečka "Na západ od Panonie" ve slovinském překladu B.Koziny. - V londýnském Central Library měl 16.XI. koncert Kerel Janovický (klavír) s houslistou T.Lazarovem. Na programu Bach, Mozart, Martinů, Corelli, Debussy, Suk. - Zenská skupina CML v Kanadě pořádala 25.-27.XI. exercicie pro muže. - Kraján W. Kaufman, dirigent Winnipeg Symphony Orchestra byl jmenován dirigentem University of Manitoba Choral Society. V koncertu na počest návštěvy anglické princezny zařadil též Dvořákovy skladby; místní tisk přinesl nadšené posudky. - Ve Winnipegu konalo se 13.XI. jubilejní zasedání Ukrajinské svobodné akademie věd; za Sklizeně pozdravil zasedání Frant.Hlubuček. O práci akademie a zasedání podrobněji přiště. - Ukrajinská "The Library of the PROSVITA reading Ass." ve Winnipegu slavila 20.XI.-50 let trvání. - Ve Stuttgartu konal se 29.a 30.XI.kongres Ukrajinské svobodné university s přednáškami. Na thema "Intelligenzleistungen der Tiere" promluvil - doprovázen světelnými obrazy - doc.dr.J.Kratochvíl. O kongresu přinesly německé listy obsáhle referáty upozorňující, že universita sídlila od r.1922 do 1945 v Praze a dodnes má v pečeti "PRAGENSIS" \* \* \*

### REDAKCI DOŠLO.

Dr.JAROSLAV STRÁNSKÝ: K OTÁZCE ČESKO-NĚMECKÉ. Díl první (I.-V.); vydal Ústav dr.Edvarda Bepěše, Londýn. Stran 66.  
O PŮVODU ČLOVĚKA. Studijní aróhy Křesťanské akademie v Melbourne, č.13. Stran 4. PERIODICKÉ PUBLIKACE.

BOHEMIA (Mnichov) č.52.  
ČECHOSLOVAK (Londýn) č.41,42,43.  
ČESKOSLOVENSKÉ NOVINY (N.York) č.1.  
ČS.PŘEHLED (FEC, N.York) č.10.  
ČS.ZPRAVODAJ (FEC, N.York) č.87,88,89,90.  
DEMOKRACIE A SOCIALISMUS (Londýn) 33-XI.  
F.C.I. (Londýn) č.41,42,43.  
HLAS DOMOVA (Melbourne) č.19.  
HLAS EXILU (Mnichov) č.10.  
HUSŮV LID (Chicago) č.10.  
INFORMAČNÍ ZPRAVODAJ (Salzburg) říjen.  
INTERNATIONAL PRESSERS UNION (N.York) IX.  
MITTEL-EUROPISCHE PRESSEAGENTUR (Mnichov) tisk.zpráva164.  
NÁRODNÍ STŘED (Washington) 48-říjen.  
NAŠE CESTA (Viedeň) č.7 - říjen.  
NAŠE HLASY (Toronto), týdeník.  
NAŠE ZPRÁVY (ZOS, Adelaide) bez čísla.  
NAŠI V HOLANDSKU (Rotterdam) 11/3-XI. \*

NEW YORKSKÉ LISTY (N.York) deník.  
NOVÝ DOMOV (Toronto) č.30,31,32.  
ODBORÁŘ (N.York) č.8, říjen.  
OST-PROBLEME (Bad Godesberg) č.43 - 47.  
PŘEHLED UDÁLOSTÍ (FEC, N.York) září.  
PSYCHE (Chicago) č.11.  
RUSÍN (Hamilton) č.9, září.  
SKAUF-EXILANT (Londýn) č.12-prosinec.  
SLOBODNÉ SLOVENSKO (Mnichov) č.9/10.  
TRIBUNA (Leyden) září-říjen.  
TSCHETSCHISCHER EXILPRESSEDIENST (Mnichov) č.29,30,31.  
VĚSTNÍK ČS.NAR.RADY AMERICKÉ (Chicago) 32.  
VIDENSKÉ SVOBODNÉ LISTY (Viedeň) týdeník.  
Dodatečně: REFORT OF THE MID-EUROPEAN STUDIES CENTER-Publications and Projects (FEC, N.York).

Listy a adresy jsou zájemcům k dispozici - zasílajte výměnou v zájmu všech!

**TŘI ROKY "Sklizně"** - 36 měsíců práce bez přerušení, bez dovolených a dvojitě, jen vlastním prostředky - jsou za námi. Révue měla být zrcadlem i pokusem stavěním protikladů pomáhat v hledání synthese. Posoudit výsledek náleží jiným - já mohu jen ze srdce poděkovat všem, kteří jakkoli pomáhali na společné věci. Ta věc stojí za oběti; doma i zde snaží se mocenské skupiny stále více ovládnout duchovní síly pro své cíle; mají většinou také bohaté prostředky k tomu. Ale ponechat jim monopol znamenalo by vzdat se naděje i možnosti oprav, hledání ještě lepších cest a nových hodnot. Bez naprosté duchovní nezávislosti a nepředpojatosti sotva může vyrůst něco prospěšného. Zatím je viditelné oživení zájmu o kulturní věci - proti době, kdy jsme začínali - a serie deseti nových knih v našich nomérech dobrý výsledek i start. Pro příští rok připravujeme podstatná technická zlepšení. - V tomto čísle zabral mnoho místa obsah ročníku a chybi mnohé, i satira; pozorný čtenář najde možná znechťný humor jinde. Několik připomínek: konec roku přináší více práce, zpoždění i zmatku - předplatitelé i zájemci, kteří nedopatřením nedostali prof.O. Odložilika "Vánoce v Praze", hlase se! Karikaturisté v exilu - je vás třeba k ilustraci knihy Alfóvých satir; pište! Technické práce potřebují nutně lepší organizaci - hlase se všude ke spolupráci.

V kulturní poznance "Morální zásady v umění" na str.14 říjnové Sklizně, asi uprostřed, má být: "...kdyby přežival rozum (osvěceny vírou) nad nižšími mohutnostmi lidskými" místo chybné uvedeno: sířím.

A nakonec: PŘÍJEMNÉ SVĚTLY A VÍŠE OPRAVOVÉ SPOKOJENOSTI V NOVÉM ROCE VŠEM!

Ant. V l a c h.

TISKOVÝ FOND: Dr.J.Kratochvíl:13 šv.kr.; Josef V.Tománek(USA):1 \$; V.O.,Chelmsford (Kanada):2 can.\$; L.Kučerová(Kanada):0,50 \$; F.Bregha(Kanada):0,50 \$.

P O Z O R ! KNIHU KARLA ČAPKA "ANGLIČKÉ LISTY" Z D A R M A jako zvláštní premií obdrží každý, kdo předplatí serií knih KR prostřednictvím knihkupectví

INTERPRESS Limited, 132 George Street, London W.1, England.

## S K L I Z E Ň 1 9 5 5 .

## STRUČNÝ OBSAH III. ROČNÍKU

(Mimo přehledy publikací a jiné pravidelné a drobné zprávy.)

## P O E S I E .

- BOROVÁ Jana: Nemajíc kam píšu (VIII/1).  
 ČERMÁK Josef: Tvá teskná zakoutí (IV/1).  
 DROZD Vlasta: Mám z šera strach (X/1).  
 GOJOWY Martin: Smůlný v nemocnici (XI/3).  
 JELÍNEK Ivan: Vinice (VI/1).  
 JUKLIČKOVÁ Anežka: Za horizontem (XI/3).  
 JUNIUS: Kleopatra (VIII/1).  
 KAVKA Jiří: Akvarel naděje (III/1).  
 Akvarel výstrahy (X/2).  
 LISTOPAD František: Je první den školy (IX/2).  
 MARTIN A.D.: Z čeho jsem (I/1).  
 MARTYNEK Josef: Přízrak (IX/1).  
 A poušť dušičk vašim vládne (IX/1).  
 MĚŠTAN Jaromír: Babiččin bílý slunečník (XI/1).  
 LISTOPAD František: Několik centimetrů nad zemí (III/1).  
 MOKRÝ Adolf: Kolečka (I/14).  
 NEMČEK Zdeněk: Zpěv o srdci naší chvilě (I/1).  
 Prosba (VII/1).  
 Víra (X/2).  
 PAVEL Václav: Červen (VI/2).  
 POPEŘA E.J.: To zdá se ti, jen (V/1).  
 Nevim sám (V/1).  
 Nikdy jinak (V/2).  
 Pro stín uspaný (V/2).  
 Mí zrádní dnové (V/2).  
 RUTAR Zdeněk: Lístek ze Slovenska (VI/2).  
 SÁDLÍK Josef: Den bez loučení (VIII/2).  
 Den zmoudření (VIII/2).  
 Večer v Chicagu (II/2).  
 Závrať (II/2).  
 Mamince (V/4).  
 STÁRKOVÁ Věra: Marie a Marta (IV/1).  
 Vidění Lady Julian (XII/1).  
 Poledne (VII/1).  
 TOMAN Oldřich: Poledne (VII/1).

## PŮVODNÍ PROSA, ÚVAHY, POSUDKY A POZNÁMKY.

- ALFA: Balada o Tarpejské skále (I/4).  
 Generál April (IV/6).  
 HEPND a básník (X/6).  
 Zemřel Paul Claudel (III/15).  
 A. V.: BRANDT Frithiof: Filosofie Štěpána Kierkegaard (přel. R.V.) (XII/6).  
 CATO: Obrna národní duše (VIII/7).  
 CEDR J.Dr.: Morální zásady v umění (X/14).  
 DEN Petr: V zamyšlení nad tak zvanou unikovou literaturou (I/7, II/7).  
 Zpytování literárního svědomí (IX/8).  
 "Kniha samoty" se zařazuje do literárního herbáře (Stárková Věra: Kniha samoty; V/14).  
 DRAVIŇŠ Kárlis: Kulturní život lotyšského exilu (V/5).  
 HAVELKA Jaroslav: Bratři (VI/3).  
 J.K.: K nevrhu "Malé Sklizně" (XII/13).  
 J.S.: Výbor exilové satiry (I/14).  
 J.S.: Knižka uprchlické touhy (Měšťan Jaromír: Sladké jako med) (VI/12).  
 Čeští loutkáři v exilu (I/16).  
 KASLOVÁ Jarmila: Večer nad jezerem (IX/6).  
 KOSTKOVÁ J.: K náryhu "Malé Sklizně" (XII/13).  
 KOUTNÍK Stanislav: Řím truchlí pro svou nejmladší básničku (I/6).  
 Setkání s Giovanni Papinim (VII/15).  
 KOVÁRNA František: Nad italskou prózou (VI/9).  
 Osud poesie v našem věku (IX/11).  
 KRATOCHVÍL Antonín Dr.: Umlčení strážcové tradice (II/9).  
 Jan Čep: Cikáni (I/13).  
 Jaromír Měšťan: Sladké jako med (IX/12).  
 LECOQUE A.: David maluje Prahu (VII/2).  
 -list.: Pařížské šlechty (Vladimír Zelenský: Skříň pani notářky) (VII/11).  
 LISTOPAD František: Umazaná od tebe (II/2).  
 Expres (V/4).  
 Zůstala nám Toyen (VIII/9).  
 Malá domů (XII/3).  
 -M.: Poznámka k básni Apollinaire (IX/14).  
 MĚŠTAN Jaromír Dr.: Epistola o literatuře národní a exilové (VII/5).  
 ODLOŽILÍK Otakar: Mrtvé pochovávat (II/4).  
 Životní příběhy české kněžny (IV/2).  
 Pastýr přijíždí (IX/3).  
 Nástup mladého pokolení (X/8).  
 Kdo poradí (X/15).  
 České zaslýchly do Mickiewiczova života a díla (X/8).  
 ONDROVČÍK Fr., prof. Čs. sekcce při mezinar. škole v Saint-Germain-en-Laye (III/14).  
 O.O.: Chorvatská poesie (III/15).  
 O.P.: K poznámce "Dialektologická studia v souč. době" (X/15).  
 P.D.: Potřeba kritiky (IX/15).  
 PETRŮ Ondřej M.J.CDr.: Maňželské církevní procesy (XII/8).  
 Dr.R.I.: Atlas švýcarské lidové vědy (X/14).  
 ROB F.: Biskup Petr Jelito (XI/15).  
 ROK AUSTRALSKÉ "REVUE" (X/15).  
 Otakar Odložilík: Listy z dějin rodného kraje (I/13).  
 Čep Jan: Květnové dni (I/14).  
 Sjezd evropských slavistů v Římě (VIII/15).  
 SCHUBERTOVÁ Helga: Hřbitov (IX/7).  
 SPACHOVSKÁ S.: Česká scéna v Paříži (III/5).  
 STÁRKOVÁ Věra: Sambo (VII/3).  
 STRÁNSKÝ Jaroslav Dr.: Dva dopisy (XI/14).  
 SERNAD Jaroslava: Obranu literatury kočovnicků (V/6).  
 SVATOŠ Bedřich: Z románu "Míha šatí strach" (III/2).  
 Klíčovou dírkou (X/3).  
 STÁRKOVÁ Věra: Hřbitov u moře (XII/2).  
 STĚDRÝ Vladimír: Stín (II/3).  
 Ráj (VI/8).

## J A Z Y K O V Ý K O U T E K .

- ANDERLE Josef: Hříchy proti jazykové čistotě (II/14).  
 CEDR J.Dr.: Spisovná výslovnost (XII/1).  
 O.P.: Chybné věty a obraty (III/14, IV/16, V/15).  
 STŘEDA Jindřich: K otázce pravopisné reformy (IV/15).  
 STŘEDOŠKOLÁK: Kroužek nebo šárka? (V/12).  
 VLACH Robert: K otázce nových pravidel (III/13).  
 DROBNOSTI: I/17, III/14, VII/11, VIII/13, XII/7.

- t - : Přemysl Pitter: Jan Hus a ZELENÝ Vladimír: Pěle - mále (V/2).  
nacionalismus (VIII/15).  
U Wolkerd (VIII/2).  
TRNKA Jaroslav: Polední sborem (IX/2). Sediva tvář (XI/3).  
VLACH Ant.: Za O. M. Jelínkem (X/15). ŽELIVAN Pavel: Tristan čili zrada  
vzdělance (III/3).  
VOLKÝ Jan: Mřavní zásady v umění (XII/12).  
W. I. Dr.: Dialektologické studium v  
souběžné době (VIII/14).  
Nový překlad Apololáře  
(IV/9).

\*\*\*\*\*

H U B A .

- a Zájezd České Filharmonie do JANOVIČKÝ Karel: V duchu moderní hudby  
Zapad. Německa (XI/13). (II/10).  
HLUBUČEK Frant.: Úspěch Rudolfa Tirkušného JANÁČEK Bedřich: Koncertní zájezd Stan.  
ve Wánripegu (VI/13). Hellera do Švédska (IV/13).  
JANOVIČKÝ Karel: B. Janáček v Londýně (I/10). R. V.:  
Pražské jaro 1955 (X/12).

\*\*\*\*\*

V Ý T V A R N Á U M Ě N Í .

A. V.: Jaroslav Šejnoha (III/11), LITINA Fr. Dr.: 0 postoj k malbě (IV/14).  
ČERNÝ Charles: Na toulce holandskými (V/11).  
musei (I/11). O obecném vlivu jazyka  
(VII/9).  
HRABĚ Miloš: Kritika jedné obálky (XI/11). Boření mythu (VIII/10).  
KASLOVA-PRIBYLOVÁ Eva: Maliřský feuilleton Jazyk a malba (IX/11).  
(II/11). PICASSO O SOBĚ (Přetisk) (II/12).  
VANEK Vladimír: Jan Brázda (V/9).

\*\*\*\*\*

Z V Ě D N Í C H C B O R Ů .

DANĚK Z. ThDr.: Řím, Cařihrad a sv. Metoděj (V/10).  
JANEČEK Mirko: Slavistika na kanadských univerzitách (III/12).  
KLIKA Karel: Program technické pomoci Spojených národů (I/12).  
KRATOCHVIL Josef Dr.: Výrazové projevy zvířat (II/12).  
RUDNYCKYJ J. R.: Ruský lidový epos v české literatuře v 19. století (III/12).  
Organisace slavistů v USA a Kanadě (přel. F. Hlubuček) (V/12).  
SCHIECHE Emil: Úvodník Timesů ze 7. září 1939 (VI/13).

\*\*\*\*\*

P R E K L A D Y .

ALEXANDER Lewis: Den a noc (Přel. Zdeněk NEMEČEK) (VI/11).  
ANKVIZ Krystýns: Kdo si je vltř, sklízí bouři (Přel. R. V.) (VI/11).  
A POLLINAIRE Guillaume: Lásko pohrání a nenávisť (Přel. Ivan JELÍNEK) (VIII/7).  
BONTEMPS Arna: Černý muž hovoří o žních (Přel. Zdeněk NEMEČEK) (VI/11).  
Mladé dívky, odcházející z vrchoviny (Přel. Zdeněk NEMEČEK) (VI/11).  
CIAUDEL Paul: Verše exilu (Přel. Věra STÁRKOVÁ) (IV/11).  
Mýslenka na moři (Přel. Věra STÁRKOVÁ) (IV/11).  
Panna Maria o polednách (Přel. Jiří KAVKA) (IV/11).  
CRANE Stephen: Poutník (Přel. Jana BOROVIÁ) (V/8).  
DICKINSON Emily: Zomel jsem pro krásu (Přel. Jana BOROVIÁ) (V/7).  
LEKKAJA Iraida: Míha (Přel. Emil KOVTUN) (XI/5).  
LOWELL Amy: Po deseti letech (Přel. Jana BOROVIÁ) (V/8).  
LYMAN Leonid: Vaš anděl (Přel. Emil KOVTUN) (XI/6).  
MAC LEISH Archibald: Ars Poetica (Přel. Jana BOROVIÁ) (V/8).  
MAUROIS André: Literátura a svoboda (Přel. -ld-) (IV/12).  
MILOŠZ Oscar: Věnceslav Lukicz: Pozvání na cestu - Litva (Přel. Jaromír PETŘIČEK) (I/9).  
Listopádová symfonie (Přel. Jaromír PETŘIČEK) (I/10).  
PERSE Saint-John: Z "Exilu" (Přel. Jiří KAVKA) (X/10).  
Poslední spý z "Vštrů" (Přel. V. STÁRKOVÁ) (X/11).  
SANDBURG Carl: Slon viděný třemi lidmi (Přel. Jana BOROVIÁ) (V/8).  
TEASDALE Sara: Nebudu abát (Přel. Jana BOROVIÁ) (V/9).  
SILONE Ignazio: Chléb (Přel. Jaroslav ŠTRNAD) (XI/6).  
SUPERVIELLE Jules: Creire sans creire - Věřit nevěřit (Přel. F. L.) (XII/7).  
Tajemné moře (Přel. F. L.) (XII/7).  
Zapláten v tolik hvězd (Přel. F. L.) (XII/7).  
VASCONCELOS Dora: Baseň (Přel. -cev-) (IX/14).

\*\*\*\*\*

Z P R Á V Y K U L T U R N Í R A D Y .

Výsledky soutěže KA+KR v oboru vědy (I/14). Literární soutěž RFE (III/10).  
Před výstavou v Salzburgu (I/15). Část pod povrohem (III/10).  
Soutěž KA+KR na rok 1954 (II/13). Kulturou z krise (VI/15, VII/12, VIII/13,  
IX/14, X/13, XI/13, XII/11).  
Výsledky soutěže KA+KR na rok 1954 (II/13). Říjnová anketa (VII/13).  
Soutěž KA+KR na rok 1955 (III/10). Sjezd KR (IX/15).  
Výsledky soutěže KA na rok 1954 (III/10). Říjnová uznání (XI/13).

(Sestaveno chronologicky; kromě drobných zpráv a pod.)

VÁZANÝ ROČNÍK SKLIZEŇ je přehledem i průvodcem - objednejte ihned! Cena vazby (i starších ročníků) snižuje se počtem a bude sdělena v příštím čísle.  
ANGLICKÝ BULLETIN SKLIZEŇ za prosinec 1955 bude větší rozsahem objednejte pro zájemce  
S K L I Z E Ň - nezávislá kulturní revue. Ročník III., číslo 12 (36), prosinec 1955.  
Vydává Antonín v. L. A. G. Hamburg 13, Postfach 2700; Postschekkonto Hamburg 79393.  
Vychází každý měsíc; uzavěrka 10. předcházejícího měsíce.  
Předplatné 5 DM ročně, mimo Německo 1.50\$ nebo ekvivalent. Jednotlivá čísla 50 pf.